Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacramentis in genere - Cod. Ettenheim-Münster 199

Santi, León

[S.l.], 1632-1633

Qvaestio I.

urn:nbn:de:bsz:31-117164

Visual Library

DE VIRTUTE RELIGIONIS DISPUTATIO THEOLOGICA

QUÆSTIO I

De Natura Religionis.

CAPUT I.

Prima notio Religionis exponitur.

Dicendum est, ex Tullio lib. 2 de inventione, nomen Religionis significari ea, quæ superioris cultum, quam divinam vocant, curam ceremoniamque affert, quam vocabuli notionem recipiunt tam Christiani quam Christiani, et potissimum Theologi cum Augustino lib. 83 quæstionum quæst. 33; verum religio hoc modo complectitur etiam falsam atque nefariam, falsam quidem ratione objecti, quia cum tanquam Deos colit, qui Dei non sunt, ut Saturnum et Jupiter, nefariam vero ratione finis, ut cum hominis victimis ferales dapes instruunt, propterea hujusmodi titulum libri inserunt de religione vera, et Lactantius multis egit de religione falsa, verum quæ attinet Christi Dei abolitis et cultus Deorum de quo Isaia 2 et etiam Psalmo in illa die, juxta illud quod dictum fuerat Christo a Patre psal. 109: Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum, hoc est sceptrum potestatis tuæ ex Sion cum sitis a Spiritu S. mittendi in orbem ut dominatum exercetis in medio inimicorum, id est, in urbe Roma tanquam in sede regni, hoc est erat medium inimicorum in quo se tanquam in centro impietatis omnium dæmonum dola et superstitiones influxerant, propterea cum notis vera et pia religio argumentum sit.

Dicendum 2do nomen Religionis ex communi sensu illigi quæ virtutem quæ cultum exhibet Deo debitum quæque summam eius excellentiam, dicit summo viro, et actu inclinans ad reddendum honorem Deo in ordine ad quem recte ordinatur quod ~~[illegible]~~ et valde laudabile in gnismoris, 2do enim exhibere cultum, id est, obsequium sive honorem, et a honor signum vel testimonium virtutis aut excellentiæ alterius, ut dicit 2 Ethic. quo modo verbis offerimus et dicit laudat, modo factis ut Jesus v. g. genuflexione aut gestu ad externis et dicit honor secundum modos suggestes et ingerit tales; Rhetor. sacrificia, monumenta stum erigibus et sine viribus,

sepulchra, statua, munera, ac cultum a. hunc ponet pro munere excellentiae divinae, tum cognitio nra vilitatis, sic protestando utrumque pro existimato quae eum nobis et in alys nassis de eo qui colitur, ex humanis exhibitum obsequij quae ex ore existimare tale. Idem Tullio gloria appellat. sic de steulu Deo debitu hoc e congruentem e proprium qualis n. est tribui creaturis notatum propterea per thimiama et quo dicit Exo. 30. ranotum nobis et thimiama tam compositionem n. facietis in usu vestro. et etiam cultu hic debito ex fine creaturae rationali hanc e. ut neth Deuteron. 26 creavit Deus in odorem et nomen et gloriam suam, id est, ut esset ab illa, iuxta debitu e ex obligatione beneficiorum acceptorum, et enim si honorare parentes iustum e. ut inquit Ambros. lib 2 de Abraham cap. 10 quanto magis parentem optimo Deo debet honorifentissimo ipse auctorum beneficiorum vel exhibitum statuit venerari benefacientem. nullum profecto debet ei momentum nocebat August. cap. 10 qd Deum n. hat ante oculos sicut nullum pretium e in oi vita mea qui ei beneficia n. vlat. adde qd per hri passionem sanguinei Deo iuncti in sanguine illius ut notavit Bernard, sanguineis a. peccatoris obnoxientia debet, et Philosophi docet in Ethicis, quo cum qd excellentiam cum hac sit causa cur alios colemus qd a. in bono excedit magis honorabilis sit ut nett. Ethic. cap. 3 sine huiusmodi excellentia sit intrinseca et virtus sive extrinseca et iustitia. imo veri noluerit hoc verum humanis mentibus inquit Ambros. possuerit 26, et nemo nisi duces honore digna putet. Ubinam iacetur haec excellentia ~~suae~~ suprema qd secundum se e respectu nri, per religionem e. protestamur simul nram subiectionem et sic honoret Deus suam potestatem qd a. coli submissione maxima qua propterea n. e. aliquo humilitatis proprij, cum n. exhibeat, ut sinedat nos intra modum superioris nri. nec et debitum Deo cultum persolvat.

CAP. II.

Inferuntur quaedam ex natura Religionis.

Obligat pro ex cultus honorem subiectionem ac debitum officium religionis stringi, ac proinde ejus excellentia divina, vilitati nra acceptione beneficiorum tribuit hisce subiicium exhibet Deo, sicut pecudum illud ex genui vitis, propagine unii Pharaoni pincernae, obsequiis offerenti Genesis 40 quo etiam significatur actum religionis deberi tm Deo, qui ingt bring qd ab illa quae pois bpty sistis. Prima a. illa tria sic explicant. qd quis honorare aliquem pel. tm illi se subycere, ut cum Princeps v. g. honore laudis affert hominem subditum et deg viros sanctos honorat, 2do qd per huiusmodi obsequium se etiam subycere, et profitendo se ei esse illo inferiorem, 3tio hoc gratis, 3tio qd fateri hoc totum ex debito, sic honorans

parentes

creatores qui ab illos vitam accipimus, quin etiam honore in Rep.
n afferunt, inquit Aristo. 8 Ethic. cap. 12 qui nullum Reipubl.
bonum afferunt. 3tio stricte sumpto vocabulo è excellentia
benefactiua; inaequalem, vt dicit 2 Ethicorum.

Colligit Deo fundatum, ex quo orit tale debitum honorandi
Deum, ex dependentia quam habemus ab illo vt primo rerum omnium
principio, quia e. quia accepimus retinent ab creatorem, seruatorem
è gubernatorem quibus virtuit Deo, vt primum rerum omnium principi-
pium, sicut reverentia filialis debitum fundat in eo qd apparentibus
accepimus nam è creatorem è religua. Confirmat qd ad maximam excellen-
tiam a qua necessitat actus religionis requirit, vt ei creaturae exsistant hant
ab illo dependentiam in ei suo et operari; sicut fingeret Deo habere excel-
lentiam in se n. a. eam a qua non dependeremus, honor a nobis exhibitus n
est actus religionis nisi per abusum vocabuli qui fundat potissimum in dicti
to creatoris vt notat Aquinas quaest. 99 è indicat. qual. 99 vbi postquam
dicto è Deo fecisse mar. è arcam fundasse, ad eum obiit in ea degentibus
statim religionis actus indicit his verbis: venite adoremus. sorion
acceptione huius loci propria illigi et huiusmodi honor deo debito vt mere
subiectione exhibitus qui proprie latria vocat, neq obstat Aquinas cum qua
est. asserit Deo omnem Prio deberi qd omnium rerum Deo per creatorem
deberi latria, nolle e. dulia n illexit hic peculiarem illam adoratio fam
qua sanctos viros veneramur sed naturam gratiam seruitutis vt est semper
Deo vt Prio deberi obsequium seruitutis cum vero creauit nos deberi
seruitutem maximam sue latria dicit.

CAPUT III.

Vtrum Religio sit virtus moralis ac intellectualis?

Huic propositori Religio è virtus inhaerens voluntati seu moralis pro-
ut habitus moralis opponitur Theologico sed illectuo solum, sive in-
haerenti in illectu.

Et primo: qd habitus electiuus quo iustum eligimus seu efficacter
volumus actiones laudabiles è moralis è appetitiua obiis
propriis vt certum è ex 2da, religio a è huiusmodi habitus per illam
ex eligimus seu libere volumus dare laudes preces è sacrificia Deo actio-
nes plane laudabiles se de se meritorias vt stat apud Catholicos è religio
è virtus moralis. Confirmat: qd actus voluntatis quibus libere orimus lau-
damus è adoramus Deum correspondet aliquis actus in voluntate quem appellari
religionem stat ex communi sententia Theologorum. Nequit voluntatis è symbolum
ad hanc sua tenebrosum est in quo ~~est~~ reuelet è Deo flagrat thymiama
diuinae calos, sue sanctuarium potest ipsum adorata huiusmodi nebula refertum.

Obiectes primo:

Obyciet 1mo: Mercurij Trimegisti, Clemens Alexandrinus, Sabiani
et alij Religionem dicunt esse Scientiam rerum divinarum. Religio vero
illecta nihil ipsa veritas, Augustinus 2. epist. ad Hieronimum loquens de
vera Religionis definitione dicebat in comparabiliter pulchrior est veritas
Christianorum quam ~~Graeca~~ Graecorum pro illa et potius viri martyres quam
pro illa veteres heroes dedicaverunt.

Et nomen Religionis est analogum ac proinde quae ad principa-
lis analogatum referunt, eo nomine ab illo habent esse, sic fides dicta
rerum divinarum dicit Religio, ea confert ad illam caeremoniam, sic sacrifi-
cium quod est effectus dicit Religio, Hamer. 10. haec Religio vestra, et lex mu-
ri cultus etiam, Exodi 2. 29 Aegypt. aliquid faciendum Religione effecta
id est lege Arabica, ~~et~~ Turcarum cultus Numen certe cultu Deum colentium dicit
Religio vt Christianorum, imo datur eorum qui in peculiari modo per vota
obligant, Ideo religiones appellamur.

Obyciet 2do: Fides est meritoria est in intellectu Ergo meritorium
non arguit inhaerentiam in voluntate.

Et fidem esse meritoriam non est libera voluntatis a cuius determi-
nate pendet actus fidei, ergo 2. obiec. cum non potest esse inevidentiam determinare
per se intellectum ad assensum propterea dat habitus pia affectionis in vo-
luntate.

Obyciet 3tio: omne quod est actus maxime proprius Religionis subiectatur
in intellectu Et Religio immediate inclinans sine dicitur Illum erit in
intellectu. Non omnem non est actum elicitum absolute et simpliciter a Religione sed di-
minute. Et secundum quid, id est, non imperatum ab illa tanquam ab habitu dirigente
Et per se mexo cui subservit, et omnis deprecatio postulans vel nihil aliter impe-
rari a Religione, vt neut frater in coenobio vbi monachus Moyn fratri exequens
mandatum illi acceptum in monte Levit. 5. nec habitus radix exsequat cognata
ubi religionis imperium.

Cap. 1. IIII.

Utrum Religio sit basis Iustitiae subiectiva, an solum pars potialis?

Religio non est basis subiectiva sive quod idem est quia proprie dicta Iustitiae rigoro-
sae iunctae. Obyciet pars subiectiva, quae ipsi participat omnem etiam
naturam, et non totam rationem alicuius et hic de virtutis, sed Religio non parti-
cipat totam etiam Iustitiae rigorosae. Ergo non pars subiectiva illius. Maior patet:
et etiam Iustitiae instituit in reddendo debitum alteri ad aequalitatem, sed
Religio quamvis aliquid reddere rem et illud nominum habet, vt infra patebit
non pertinet ad aequalitatem, reddit Deo etc. Maior reddit ex tractatu de
Iustitia. Et hic Minor probatur: moga alterius sive distinctio facta et illi qui
reddit debitum et illi qui accipit non distinctio in totum physica vt sic, sunt res agen-
tia illectualia sed etiam moraliter vt in oeconomica animatione non ens ab

tali vel

talis spes, caps merum instrum alteri, qa e. filij certe pars e instrumentum patris, praeterea inter illos n intercedere Justitia rigorosa, ocet cum tric Philosophi ac Theologi, sed creatura, rationalis dugatur ipsi Dei plq quam serui eorum actiones sibi bonorum suorum, ~~[illegible]~~ inquit Augustinus tract. 29 tam tuum ~~[illegible]~~ quam tu e tuum tuum quam ~~tu~~ si alienus esse es, nam ut instrumentum quicquid e hominis e, sic hoc e multo magis filij e Dei, Gregorius lib. cap. 50 ~~aut~~ mori exit hominem quasi domesticum atq laboris vnetum servire debere, sed Plato in Pedone scripsit hominem ~~[illegible]~~ quandam ex Deorum possessionibus esse. Ergo inter nos e Deum n est perfecta aliquitas, eandem aequalitas petita e ut tm quis retineat vel satisfaciat quantum accepit aut lucrit vel quantum alter merit, ita ~~[illegible]~~ ero debitum e sic finiat n hat ibi locum restitutio amplio substitutio, iam vero neq excellentia sui in sacrificiis neq beneficium creatis e aeternoi praesertim spiritualis aequiparari pt nris obnoxius, ita e. parentibus n pt secundum aequalitatem reddi pp debet, ut ait Ethic. quanto minus ea, de quo Paulus egit. qa ad Ephesios: esto inquit reddamus crucem pro cruce, filius pro patre, nunquam poterimus reddere qa ex quo esse habemus et in ipso habemus et ipse qui habemus nimus, sed Augustinus meditationum cap. 7: nunquid ergo negligentes, machinari ut humana sua comparet miseratio divina, ad de pp aeq solvo debitis Deus obnoxium unum nobis e beneficium novum in nobis ~~[illegible]~~ creando debitum.

Objectio mo: ad aequalitatem Justitiae satis e si reddat quantum debet, sed ad pp debet e impossibile, impossibilium e, n e obligatio pp pt hoc reddere aequale. Deo si se: honoret illum quantum pt, nihil e. plq debet.

Ad hanc pp in extra max debet e ~~[illegible]~~ possibile, sed finite in infinitum, e sic aequat neq. adverti a. debet pp quamdo bonum acceptum ab alio e tanta proprietas ut nascat in recipiente debitum solvendi finite in infinitum tunc ella locutio si reddat quantum debetur in voluit stra, nisi debito modo exactiones qa redditio sive solutio extra causas ponta e quae determinat finitum ac limitatum, debitum a. requirit indeterminate solutiones aliis atq aliis in infinitum ut si quis deberet dividere quantitatem aliquam in des suas partes n det sed dividat nunc quantum debet dividere, mox in hoc tempore incipiat dividere unam aliquam determinatam partem e sic deinceps sed hoc modo nunquam verum e decere absoluta a. e rationis neq finitum e debitum nrum cum Deo solvit a. Dei beneficium sua gratitudinis modum superat, ut porro tritici quam distribuebat Joseph in Aegypto semper excedebat mensuram, similis repugnantia invenitur cum dicit honoret hoc Deum quantum pt aut debet sicut e de infinito cum dicit faciat Deo sicut ut facere vere hujusmodi n e admittenda e ostendenda strictitio vel e explicanda. ut Deo incipiens facere aliquid ex ys quae pt pergat sic in infinitum qa hoc e solum Deo ille pt aliud a. implicat.

Objectio 2da:

Obiecies 2do: ad Iustitiam satis e reddere. aequalitatem ad quam quis tenet ex obligatione praecepti sed praeter facto praestat, ut eo v.g. audit sacrum solvit decimas e alia praecepta religionis observat & religio struit ergo aequalitatem rigorosa Iustitia.

Respondeo hos ex aliquando praeceptum obligat ad partem tm solvendam cum deberet totum retinere n sit aequalitas ris ad rem, de qua agimus sed caritatis peccatum.

2do proponitur Religio e virtus annexa Iustitiae n sicut res propria respectu suae sicut autem sed secundum potestatis n obtinens eam totam seu certam partem Iudicis e. sed aliquam illius partem e rationem. Sed e mo quidem quod n obtineat eam rationem Iustitiae in alteritate e aequalitate altera e, vt a probet habere saltem rationem debiti ad modum rigorosae Iustitiae.

Notandum e debitum esse duplex vnum morale, quo quis debet quoran ex honestate virtutis vel laetitiae, id e, sine cuiq debiti solutione servari sit honestas quale e debitum liberalitatis e affabilitatis vel stricte sine quo honestas servari n sit quale e debitum restituendi e iam sic nulla publica lex illis iubere, alterum debitum e legale quo quis per legem positivam adstringitur ad operandum vel omittendum aliquid, ex vero illi bonum esse respicit e ad bonum esse maxime pertinet vt nulli fiat iniuria proprietas Iustitia rigorosa sit etiam debitum legale sine e certa mdam qua res se e maxime attendi debet a legibus, porro duo hoc debita legis sc. privatae ac publicae bigas quodammodo substituit quibus Iustitia foraginosit in actum videntur posito ex duo illa vacca trahentes arcam id e, iam cum salute, Reg. 3 his positis sit horum rae Religionis habere vtrumq debitum, mo e. debitum sit tam morale quam legale negativum id e, n operandi sta debitum cultum Dei vt ita ex mo praecepto Decalogi, 2do sit debitum positivum e morale e aliquo modo legale quo ad specificationem actus quatenus ex actus Religionis fit in eum qui rae sua beneficia excellentia e secundum leges Reipub. e praeterendo ab huiusmodi legibus postulat honorari quicquid sit de exercitio actus an sit hic e nunc necessaria v.g. orare adorare e similes, nam restitutio ex Iustitia n semper hic e nunc necessaria e, anticipare e, sit 3tio sit hoc debitum morale strictum quoad actum volendi Deum aliquando indeterminate, hoc e. rae rata faciat. 4to sit debitum legale id actus aliquos indeterminate puta ad diuendum sacrum actus fitis e alia huiusmodi ad quae n per accidens sed per se ratione attendere debet cum interest plurimum bona voluntas vt n solum habitus sed potissimum Deo reddat id qd debet, ex quo fit vt quamvis illi hic e nunc producti sint actus obedientiae legalis sit rae mdi, sit actus Religionis, vltimo sit hoc debitum morale latt. ita aliquos actus e n tot quin plures vt cum quis orat e quant sacrum quando n tenet ex respectu id sit debitum n e ita latum quale e liberalitatis prorsus dicta,

cum in hoc

cum in habitu ~~ut~~ debitum finite ex habitum quia solum crescit.

Infert ex his debitum religionis esse numerum vinculabile, et merito dicat de eo Dus. 7 etiam in hac re n habentes unde redderent donavit etiamq. de nobis vere dixerit Bernarg sermone 20 in Cantica, cui tibi, id Deo recessit vivere mortuo e qui voluit ei, ubi e n tibi nihil e. incepit inter ora. Confirmat proprietio ex alia habitia virtutum, in qua omnis religio habet rectam aliquitatem nec aequalitatem, tri aliquam distinctionem quia e inter Deum e hominem ponitur e retribuit aliquid in n de e etiam ex hoc capite pertinet e defuit in ratione rigorosa habitia ac mundo opus forialis.

Ult. ultimo ex vii precepto e commodo ex proportione diversorum virtutum in 4 principales quat. eis virtutes quibus pretium in omne ad nos reducuntur, ad temperantiam e fortitudinem eas virtutes quae recte disponunt in modo ad alios ad iustitiam reducunt.

Obiecies debitum regorose habitia in omnibus eis actibus reperiri debitum id n accidit in religione quia quando quis ornat quando n tenet, ergo debiti n ita stricte reperiri in Religione quat habitia.

Rderi it pmo negando ma: id ad eandem virtutem pertinet appetere obtinere et habere moderatum et gaudere de illo obtento pte actione Philosophi in moralibus e habet experientia qa port tale reverentiam boni experimentaliter facilius in nobis gaudemus de illo obtento, hac facultas habet ex aliquo principio n attrahi, volo 2. autem contrary pertinere. E ex aliquo habitualiter, in ata relicto, cum ergo ex solutione debiti ex iustitia gaudet potica, gaudet ex habitu iustitia n tn tenet ad gaudium, ex quo fit id huiusmodi debitum sit in actibus iustitia saltem principis de Religionis actibus applicari potest. Rderi pt 2do iustitiam habere debitum in actu quod specificacion n vero quod exercitium hic ~~in~~ nupe retributio e. antecedari pt ante debitum religionis, et etiam de Religione sui potent.

Q. V.

Utrum Religio per unum e eundem actum sit ordinativa hominis ad Deum tantum, an etiam ad alios.

Nota multipliciter honorari poe a nobis alios, pmo 2. honorando aliquem pfecte pt quam proprium intimam pfectionem vel physicam vel moralem, abstrahendo a certis quibusdam circumstantiis, sic honorando Regem sine sceptrum hat in regali solio sine n, 2do honorando illum in certis circumstantiis ad honorem pertinentibus, ut cum eundem Regem in regio throno veneram, e hic honor n tribuitur throno vel sceptro sed transit in Regem, qa throno de se n capitum

honorabile

honorabile, cui se suo subycere debeat. 3tio honorans aliquem
v:g: servum aut filium ex eo, qd hæc dorum, patrem excellentem
quo modo excellentia illa Dei, paterna extrinsece affirmat
servum, filium, et ratio formalis honorandi, excellentia propria
Dei vel patris, quo honorantem afficit, denominat, servum, filium,
qui cum sint res radicales habent mexionem radicalem cum summa
excellentia, et capaces honoris, saltem tanquam termini radicales
et hoc modum sunt, thronus aut sceptrum. 4to honorans aliquem
ob eam propriam excellentiam, et extrinsecam sed dependenter
ab alio, sic honorans discipulum ob suam sapientiam quamvis
illam acceperit a magistro, ad quem tt attendens saltem ita ut
ratio quare nos movet ad honorandum ut semper sapia inhaerens
magistro. 5to honorans etiam aliquo vel aliatum vel inaratum
quatenus unionis cum tto aliquo radicali habente propriam excel-
lentiam, sic honorans imagines quæ supponunt pro tto radicali
sed aliquo modo abiente sive in movente sensum, et hic honor ima-
ginem transit in prototypon, ut dicitur in 2da synodo Nicena.

Prima proportio. Honor qui ordinatur ad proximos et
sanctos ob excellentiam inveratam Dei tanquam presentem illis
veluti templis tabernaculis aut imaginibus eius et ob eadem virtute
Religionis qua colitur Deus. Pbr: qa honor his formalis specificatum
Religionis propriæ et actus Religionis, sed honor erga proximum
modo explanato ht huiusmodi specificatum, et actus Religionis
Major tt: qa formalia obra structurant proprias species actuum, ut Philo-
sophi tradunt et Theologi prima 2de sedent. Minor pbr: qa huius-
modi honor facit unum moralem, ~~tum~~ cum actu interno voluntatis
ordinantis illum ad Deum et submittentis honorem Deoqz, eam
excellentiam et proximo, qui circa hunc actum ht se sicut
solium regalis in quo Rex aliquis honoretur et Deoqz, eam excellen-
tiam inveratam et obtu formali illius actus, imo cum Deo sit obtum
moralem Religionis et hic actus dirigat in Deum sam fertur in Deum
ut obtum moralem, ac proinde proximus non est obtu formalis neq moralis
sed est potius subiecto moaliter se ips ad quem illius honoris.

2da proportio. Cultus qui ordinatur ad sanctos ut filios
aut amicos Dei, id est, quatenus ht patrem vel amicum supremæ
excellentiæ, vel ex excellentiam supremam Dei extrinsece ipsos
affuentem, ex quo ht etiam aliquibatem quandam sive physi-
cam sive moralem, cultus inquam, huiusmodi est pars a virtute
Religionis. Pbr: qa actus est in genere illius virtutis cuius obtu formalis ht,
sed huiusmodi cultus ht supremam excellentiam Dei qua potissima

attendit

attendit pro obto solli, illam vero dignitatem sanctis intrinsecam
ht tangeam mutatum stricte ad aliqd mrale qd nung attendit
& huiusmodi cultus d'a virtute Religionis. Confirmat ex S. Tho=
ma q. 85 a. 3mo ad 5tum vbi asserit hos qui votis obedientiam per obe=
dientiam hominem mancipant Deo ce Religiosos, qa nihil erant hoi
n ea hominem sed ea Deum, quis a. dicat Religiosos per actu huius=
modi subiectionis n habere pro obto saltem mrali etiam hominem
superiorem, e g. 82 art. 2 ad 3tum: devotio inquit, qua habetur
ad sanctos Dei mortuos vel viros n terminatur ad ipsos sed transit in Deum
in quantum se: in ministris Dei Deum venerantur. hoc modo cultus solet
dari ex vt (hn hicarij, e de sacerdote dicit in cca 2 quest. 2 cap. Habet.
honorandus in persona illius Deus qui ipse eius est minister.

Obiicies 3mo: ille cultus prout terminatur ad intrinsecam dignitatem
proximi, cum ingrediatur rationem solem motivi, tribuit spem
actui diversam certaliter ab alio actu Religionis quo colit Deus vt e
in se, qa alioquin proximus colerent adorare Latria, cum pertim ois
honor huiusmodi vel sit latria, vel dulia vel obseruantia, cum ergo
dicat n ce dulia aut obseruantia erit actus Latria vel certe saltem
ignotis hactenus Theologis, medius inter latriam e dulian e religiosis notos.

R n ce necessarium vtilla dignitas intrinseca proximi pro=
ut s notat, tueat ad rationem solem illius honoris, sed ad mrale, qua
numerum influat ad indiuiduum agendum actum poliq quamad specificandum,
sicuti vtrio qua vidch paries albus sine figura sine cuiusterminis n
videam, n distinguit speciem sed numerali affectione a visione qua videat
idem paries albus cum sua extremitate e figura, conset enim hoc
exiguum quia, in moralibus a. sicuti parum pro nihilo reputat
Ptetq. proximus hoc modo n colit adorare latria sumet, qa significa=
ret aliquem illum ce Deum sed adorabe qua e latria respectu Dei e
honor quidam respectu proximi sine poliq inadequata, quadam ratio
honoris, sicut canis aut equus qui amet a nobis qa Deum amicum
n diligit a nobis amore amicitia, sed amore qui se amicitia respec=
tu Dei e alia tendentia respectu canis e equi. Porro ois honor
adaequate sumpto e vel actus latria vel dulia, sed honor inadaequate sump=
to sine solitas individualis in honore, sicuti n e necesse et sit
solitar latria sed aliqua ratio innominata similis dulia quatenus
assurgit dignitate creata, qua vt ratio solis stinet per se ad dulia, sed mali=
liter acceptam pt stinere ad eam eam virtutem cum dto solli coniuncta
et dti in a ipso virtutibus, vtrum vero habitus dulia post oneratus ad rationem
eiusdem individuum nec ne pendet a cori illa quaestione: an una dto secun=
dum rationem individuum ad vna virtute e secundum rationem specificam

ab alia

ad alia pendere potest.

Objices 2do: ois creatura etiam n moralis ex eo q in illa sit Deo dignitatem quandam sit huiusmodi: rac non idcircoalis honoris tribuis et etiam nae n moali vtra id q dictum e. Respondet: nie de Socrate dicitur Seneca in consolatione ad Eliuam matrem nam: intrauit ille carcerem ignominiam loco detractum, neq e. coerat carcer ~~e~~ videri in quo Socrates erat, quanto magis loco in quo e Deo honorabilis erat, propterea Francisco ille Seraphico etiam plantes e inanata reuerebat, ex affectu re: religionis vtpote interns in o loco e tempore altissimo benefactori, vt que in opusculo po electionum faciendum occasis.

Q creaturam etiam n moralem cum aliquo Dei signis habere dignitatem quandam rationem analogice ob quam honorari, sit cum etiam canes e equi qui virtutes moales elogis ex fabulis decorati fuerint, sed huiusmodi honor n e proportionis ~~vtra~~ tanquam ad inferioris nae, excellentia vero cuius sit participes Sancti viri quangalis, e cui nam n ram rubycea decet, in quo ~~altum~~ ratio dicunt aliqui indifferenter ee unionem quandam terminatam proxime e directe ad personam spiritus Sancti, sicut unio hypostatica terminatur ad personam Verbi, quemadmodum ergo id determinat honor magnatus e impressus in alys creaturis e quod minus affectum sanctitate hoiusta e rac honoris illor aliquo modo assumens

Obiices 3tio: hoc modo sicut ~~caritas eiusdem~~ charitate Dei dicit amari Deo e proximus, ita dici potest adorare latriae cultu Deo e proximus, q e 4 tria S. Thomae e veritatem.

R aliquam inee disparitatem, charitas enim Theologica mentis non requirit in se bonitatem Dei mensuratam sub rac finali, ita per se respicit bonitatem quamcunq vt obtinentem sed bonum Dei, et quia Deum ultimo, sed vero religionis actus obtinet finale e supremum excellentia e obtinentem per se e quia Deo, vt ille ex natura Religionis proxime igit minus attinet ad Religionem quam ad charitatem ac proinde n e tale fundatum dicendi Deum e proximum adorari cultu Religionis quale fundatum e assumendi Deum e proximum amari charitate Dei.

Ollegit ex his Religionem per unionem actum n ordinari ad proximum aut eig creatam dignitatem tanquam ad integram cultus terminum in quo sistat ille honor, hic e terminus sistat ex rac moali e finali neq tanquam finale motiuum cum sit supremum excellentia neq tanquam ad obtinentem cultus per se, hoc e e. Deo neq tanquam ad medium respectu finis Religionis, qa rac obiectiuum ne individuadem n e medium ad respiciendam rationem specificam sui obiecti tanquam ad obiectionem notatam obtinentem per auctoritatem ad individuandum potius quam ad specificandum vt dictum est.

Quares: an sit actus Religionis ille quo a Sanctis Viris agnoscitur in obiectis

in oby creaturis Deus sui se Augustinus ait p Civitatis cap. 30 vbi toty vm=
plet sochum terram et mare p a abiente nra e ex Ethnicis Lucanus hyster
e secunda vides gloriam moveris, propterea colebat illum Augustinus lib. 3 Con=
fessionum cap. 5 meum eras et tecum ero eram et sq de Trinitate cap. 12 magna
hoc miseria e cum illo n e sine quo n potest quis si n mentiatur sine illo e?

R huiusmodi actum e Charitatis vel e. ait Richardus de gradibus charitatis
integer amator quocunq se vertit familiarem sit a monitioni amoris rebus
hinc, pro speculo utit e unos qd cernit amatoris in rem tat memoria
per transitoria ad metas aeterna filiaturus p nutrit Augustinus super Ma=
Joannis cap. 3 dis creatura vilescat ut creator in corde luceat, fuge mundum
in vasa mundi dri tu es mundi tam n delectat te mundi, aliquando vero etiam
ex religione segui qd huiusmodi actu si quis in oby assumat, verbore laudes
e gratias Deo, sic e. Augustinus serm. 555 de tempore duo altaria exterius
e interior corporis sed omnia in nobis statuit ut in exteriori offerat bona offerat
in corde mente tamen cordis sacra ut cor tanquam altare thuriamatis ingi=
ter Deo exhalet thuriamata vidis e orationum actiones p igit illo actu quando
sertum e magna excitando Dei ad Religionem ad regem iuvat e a qua
vacatur per sentiam mutuam voluntatis e illatis cum in affectum cordis transve=
at indicium magis e voce veraq habet, ex Bernardo fratres de monte Dei.

Illegit horam cum ret scitio nunc ad quemnum particula oby modus
per accedent ex huiusmodi actu Religionis n adorat sed eum qd et Ethnici
ipsi animadverterunt, Magnus quidem Alexander cum Jerosolymis obviam
sibi cum sacrato populo summum Sacerdotem lemnam Dei noe inscriptam frote
gentem humi procumbens coleret, interrogatus a Parmenione quam nam
adoraret ille qui ab oby adoraret. Dixit n hanc sed Deum, et refert Joseph lib.
ji antiquitatum.

VI

Utrum Religio per actus saltem diversos ordinatur etiam ad alios praeter Deum?

Unica propositio. cultus quo sancti colunter pg proprias mas creatas
affectiones puritem absoluto more quantum fuit et sacrificatis puta pg sanctita=
tem juris inhaerentem referendo in illa tanquam motivo actu cultus in quam
huiusmodi n directa a virtute Religionis secundaria agellata coniter tulica
quae stinet honorem subiectionem e invocacoes e precet vnoe exterior
ad structura templa e altaria e celebrandas Missas prout fecerunt in honore
etum e memoriam sanctorum, sic e. e altare Dei Petri e Missa B. Virginis
parum agellamq atq ita docuit Augustinus stra Faustum lib. 20 cap. 21 cui
sentit Concil. Tridentinum sect. 22 cap. 3. Prudentius etiam lib. de
coronis hymnorum de martyribus B. Laurentio accinit: Deque
supplex postulat fert impetratum prospere, quam quam et sacrificium
exhibendum

exhibendum est vni Deo tanquam obto cui directe & immediate spectat
debetur, & tn pt tanquam in circumstantia finis in honorem SS. etia
offerri vt offert sacerdos in Missa illis verbis: Per eum. S. Trinitas.

Id genere etiam culpa reducunt actus quibus impedit, dedecet & ignominia
bonarum & rerum Deo sacrarum in quo laudat maxime contumelia
Dei vt refert Theodoretus lib. hist. Ecclesiast. cap. 11 cum mutuas
fruitutum accusaces oblatas nbi neq perfectas igne publico cremasset, dixerit in Episcopum peccantem. videron illum paludamento tegere
rem. hudiq pang. a. vt tegeratur magnis id turpissimis supplicijs
episcopos plebem cruciant, vt narrat Procopius in, hrcaos.

Pt a proposito: si quotiescumq sint ria quæ sufficiunt ad
constituendum & diversificandum vnum habitum ab alio tunc habitus
diuersi, sed hoc accidit in proposito &c. Maior pt. pozitia e. caa suffi=
cientes & impedita sequit quantum & deficiens effectus, vt pt. Minor pt:
qa obtum moale & fiale nihil sumptum id hit diuersum spectum secundum
finitum ab infinito & sufficiens constituere diuersum habitum, habitus
e. sumunt speciem ab obtis vt pt inductione & axiomate Philosophorum.
neq obstat id aliqui pozant diuersitatem habituum ex modo tendendi
qa sequunt quidem obtu moale & fiale pt diuersa etiam modum tendendi
sed diuersum, ad diuersum e. obtu & diuersa tendentia; iam
enim hoc id & honorare Deum qa infinitam quam excellentiam id
& obtu sufficiens religionis, vt pt ex ma eius notione, & honorare
creaturam qa tantam excellentiam id & obtu dulia, vt quid diuersum
& in specie & in excellentia & in rate honestatis ac debiti, vt videtur pt &
sufficiens constituere diuersum habitum.
neq obstat id Religio immediate respiciat cultum qui & aliquid reale ja cor
ram cultum respicit infinitam excellentiam Dei sicut Dulia finitam
excellentiam SS. qua maxima & diuersitas in obto actus per se intecti ab
vtraq virtute. Confirmat experiencia, ex eo & id inclinemur ad magni aesti=
mandum & subiciendum nos ma. rerum omnium cea. suprema atq infinita exal=
tata & sentimus facultatem magni aestimandi & subiciendi nos interiori nae
effectus ab alio ab limitata cum spectum hæ sint rationes opposita, huc e. videt
facere Cynarus lib. de pecularibus nunquam hardna opera miratur
quisquis se cognouerit ipsum Dei deuit se de calmine generositatis qui de
mirari aliud quod Deum pt.

Colligit ex dictis virtutem Religionis in ordinari per diuersos actus ad
eos tanquam ad terminos sui cultus preterquam ad Deum actus e. hi diuersi
id & diuersa virtute.

Quares: cur & pt dari vnus habitus cuius finis specificatiuum int ordo
ad excellentiam sentiendi se ita vt excellentia suprema potius quam inferior
hat se

hat es modaliter? Hoch ist darch tales habitus in futurum Religionem, vt sit
exima eig notione cuig obne est illud de assignatum e in repugnat, de ita ex
ex Scriptura, Concilijs, Patribus ac Theologis colligit.

Obycies 1mo: actus opponitur spectat ad oppositos habitus ne dedecus
illatum personae sacra e hierlegium sive irreligiositas, vt ait g. 4 qq art. 3
vbi in earum spe reponit, iniuria personae sacra e violata vth & honor exhi-
bitus persona sacra opponitur ei: ergo iniuria ad Religionem pertinebit.
Rech actus directe e formaliter opponitur habitus directe e formaliter
oppositos, dedecus a illatum personae sacra ingiat in templum Dei e directe
e formaliter opponitur Religioni quae colit Deum etiam peculiari modo affigien-
tes suos ministros, si vero fiat sine tali expresso intentione fit de formaliter
e directe opponitur Pietati mediate vero e interpretative e opponitur Religioni
etiam quatenus per eiusmodi iniuriam spiritum ministrorum Dei
quidem qui hi sunt suum ne laedat, illud e hoc laesionis huiusmodi talis iniuria
e sacrilegium, quamvis ergo circa ministros Dei e sanctos eorum debitus honor
peculiaris detur vel obtineantur distinctus a Latria th iniuria in se ita e
stricte dictum vt hat interpretative malitiam opponitam Latriae.

Obycies 2do: sequitur reiectum sanctos seu imagines eorum e vestes
e ipsa quibus illi vti et utitur habitus honoratiores diuersos et videt injustum.
Seq: ita: ge honor illos etiam exhibet peculiaris in solum a fideliby sed etiam ab
Ethnicis, sequitur 2. virgam Moysis effectricem operum miraculorum sive
sotig aliam eig Vicariam e colebant in templo Iouis cui prostrata baculum
asponebant, ins e. ~~[illegible]~~ quae illos terrum significat quae baculo Moysis geniti
tot portenta produxerat vbi apud Eusebium lib. 5 de praepar. Evangelijs. Also

R. Cardinalis Bellarminus lib. 2 controu. q. a cap. 2j imagines Dei
SS. imaginaria ac per aliquem pro adorari eodem cultu Latriae vel Dulia
quo intellaria ipsa colunturur quando se: imagines excitando memoriam
exemplaris pro illo supponunt sive sotig ad illud mentem reducunt, sic respici-
entes imaginem crucifixi nihil ei non recordari e similia. 2do imagines
sortiuntur eorum per se e ingenie terminant veneradem e in solum prout
supponunt eos ipsos exemplaribus e sic Concil. 7 act. 7 definit imagines
Chri e veneranda in th adoratione Latriae eo modo quo veneranti Evangelia
e vasa sacra e tunc honor ~~est~~ mediate solum e secundum transitum proto-
typon in mente vero fideli in ipsas imagines qui sane cultus quidam e im-
perfectus analogice e reductive attinens ad necem eig cultus qui reputat de debet
exemplari eodem modo proportionaliter philosophandum e de alijs rebus inani-
mis Deo vel sancto sacratis e propriis et erit igitur sufficiens honore diuersos
cultus e habitus si th habitus inaequales in antecedent ad actus bonos carentes
nec fiat actuum imaginum de hac re alibi, nec obstat de honor exhibitus
sanctis Dei e sacris rebus appellat religiosus, inquit e. religiosus vel prout opponit

honori

honori civili magistratui et prorarum secularium vel qua abegnando et ex virtute Religionis ipsi tribuunt excellentiam vel qua pertinet ad illam cuius finis hoc est, Dei gloriam respicit.

QUAESTIO VII.

Utrum Religio sit una infima species virtutis?

Unica propositio. Non est necessarium multiplicare species Religionis tanquam generis virtutis cum certum sit quem esse unicam esse. Pro primo quidem ex solutione argumentorum adferenda. Pro 2do ubi: qua colere Deum pro ea remanet excellentiam ex debito creatoris et gubernatoris in nobis exorto sit et obtu sufficiens ad specificandum unum tale habitum cum et post adeoque repugnantia sed illud et obtu Religionis et habet ex definitione notali et religio salvaretur in una tm infima specie.

Utrique imo: in Deo tanti plures excellentiae per se honorabiles et quot sc: et attributa Dei et quantum in hoc plures habitus Religionis honorantes illam. Confirmat: qua veracitas constituit fidem, corporis spem, bonitas charitatem et similiter constituet plures habitus honoris.

Et negando neg: plures e. Dei perfectiones non specificant habitum Religionis nisi prout fundat rationem debiti strictiorem quam sit debitum filii ad Patrem et ita ex rictus ac prunde prout suppono creationem et gubernationem tuae rationem sui principii et requirit ea et sapientia et bonum et potens, ex quo fit ut plures illae excellentiae honorabiles per se, id, non in ordine ad aliud sunt rages partiales constituentes obtu totale religionis, neuti color vel figura et lumen constituunt partialiter obtu visus pora. ad confirmationem et pariter negando neg: quam vis e. attributa singula sint obtia virtutum illarum obtu tn cultu divini non efficiunt Dei quomodo unum sed prout fundat debitum ex creatione et sanctione inde prout beneficia et quatenus per se notum in mali mini cultus canebat Deidius: nam quid erit quare solubo cignem honore Numina, si Deus nolle invocare deos imo Hieroclitus reverens dubes Deos benefactorum pro ~~pro~~ Deo adorari volebat ut et apud Plinium lib. 5 cap. 7 sic etiam vocat ab humano genere nonnisi beneficos numero Deorum adscriti.

Secundo, qua beneficia diversa rationis et omnis fundant diversam rationem debiti et diversi et habitus ea debita volentes sub beneficia non et genere et diversae rationis et ordinis et requirunt diversos habitus Religionis. Confirmatur: qua alia erat adoratio in lege veteri qua Deus colebatur terribilis super oes Deos alia adoratio legis Evangelicae qua Deus adoratur ut Pater de quo dixit Chrs Dns Ioan. 4 veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate.

Et beneficia non et genere possunt fundare habitus Religionis ordine diversos unum v: g: naturalem qualis est in pura natura, alium supernaturalem qualis

et Religio

& Religio Christianorum quam etiam non esse necesse diversificari specifice non diversa habentes fides. satis est. & si actus illi secundum magnam quandam differentiam individualem distinguantur, quemadmodum differunt nati in uno climate ab hoc natis in alio climate, sic &c. & una iustitia particularis diversissima debita solitus habitus. Ad affirmandum & adorandum veteris legis & novae distinguitur posse non pernes extriusecam causam impellentem, sed ex derivabat a spiritu timoris, non a ex filiali timore ac fiducia & amore deducetur, dici etiam et distinguit illas pernes obiectum ut magis explicata, nunc &c. adoratur Deus tribus qui tunc cognoscebatur ut talis, et videt significasse Christus cum Patre spiritu & veritate, hoc & retundiuvem notavit, sed magis aut minus explicata, rebus non & etiamde essentiam.

Obiices 2mo: actus Religionis et contrariae diversi numerum significant alienae excellentiae & significant propriae utilitatis similes gratiae sacrificia, munera, decimae, vota, iuramenta. Sed Religio induxit habitus contrariae diversos. Respondent aliqui negando sequelam, quantae, ab eodem habitu diversos specie actus elici. Rectius et ado actum immediate elicitum a Religione & voluntatem quae, sicut actus oculi v.g. et simul videre colora diversa, nec et velle simul & significatum alienae excellentiae & ex ratione propriae subiectionis, cum Deorum adhibitae eadem cultus efficiatur. non a. actus ita & alia et actus mediate imperati de primo quamvis mediate & physice, tamen immediate diversis et moraliter, prout faciunt unum cum actu voluntatis respicientis ad eadem finalem divini cultus deferre poterunt solum mediate.

Neg. probat 3mo illud decoti, Religio multa & virtutes quellos &c. vel &. non Religionis illigitibatus sine complexio virtutum Christianorum propriarum velut eunt actus Religionis quatenus ab ea imperari solent, ut docet Sic S. Thomas art. 3 & 5. neg. obstat ado illa Augustini in Enchiridion cap. 7 Deum colit fide, spe & charitate, vel &. non & cultus de ha virtutes efficant et per Religionem colangi Deum, vel sed actus earum et quadam nova & divina excellentiae, puta veritatis & gloriae, bonitatis Dei, ac primo mediate ad Religionem pertinere sunt. imo non ob actus vitiv & contempto quadam & innumera Dei cultum interpretatur & sequenter ita honorem & cultum sicut actus virtutis & velut honor quadam desexhibitus ac primo mediate Religioni maxime sentanea.

Disp. VIII.

Utrum Religio sit virtus Theologica & de illius obiecto?

Notandum virtutem aliquam dici Theologicam eo quod habet pro obiecto finali immediato Deum ut cum S. Thomas q. 62 Theologi sentiunt, propterea comparat fides quae sola fingit obiectum in solem sed & Joannes Evangelista & alteri caeteris Divinitatem oculos mentis definerit Aquila symbolum

simul &

simul è Theologi cognomentum quegib nc eccam dixisse Pythagoram se
divina Illegere, hoc è, Theologum se coepisse cum Aguila in sinum suum
delapsam exegisset vt ait Chang lib. 4 cap. 16.

Prima proportio obtu immediatum Religionis n è Deg. Pb: qa obtu
immediatum virtutis è illud vt bo actu saltem maiorg illig nulla alia re in-
termedia fertur, sed actu Religionis n fert, hoc modo in Deum & Deg n è obtu
immediatum illig. Maior supponit. Minor pbt. qa actu Religionis è voluntas
qua volumus cultum Deo, cultus a. n è Deus sed signum alicui creatum divi-
nae excellentiae et suae subiectionis. Confirmatur: qa Iustitia n habet pro obto
immediato illum hominem cui debet restituere, sed ipsam restitutionem & ita
Religio quae è quaedam quamvis imperfecta Iustitia erga Deum n habebit pro
obto immediato ipsum Deum quem debet colere sed ipsum met cultum.

Objies: Religio è virtus qa respicit totam rationem formalem primi
principii è excellentia, suprema vt docet S. Thomas hic art. 3 sed rad. mi
principii è Deg & obtu illig & Deus, ergo neut obtu amoris è bonum
ita obtu honoris è quid excellens & religio quae & actu honoratur habebit
pro obto excellentiam sive perfectionem Dei, y neg dicas Deum è obtum
cui offert per Religionem honor n a. obtu & ab illa respiratur qa etiam
Deg è obtum cui vult charitas ota bona è th ea ht pro obto praeceptante
Deum. 3tio Deg è finis proximus Religionis respectum quem dicit quil
a reliquis virtutibus moralibus quaerunt Deum pro fine solum remoto vt
docet S. Thomas 22 q. 88 art. 5 & Deg obtu.

Religionis unitatem a S. Thoma explicari per ordinem ad
obtu n proximum è mediatum qui è cultus divinus, sed per ordinem ad obtu
remotum a quo proximum per se dependet. ad 2dum negat. seq: qa honor
in Religione cum sit actus per se quidem maxime intentus n tri è immedte
elicitus ab illa neut a moralibus a charitate. ad 3tium Dicit Deum n
è finem proximum Religionis respectu actus elicitus qui è electio divini
cultus, sed respectu operis qa a Religione maxime intendit qui è ipsemet
cultus per finem a. remotum etiam sive potius obtu cui offert honor distin-
guit Religio a multis virtutibus.

2da proportio. Obtu immediatum Religionis è cultus Dei sive
honestas quae in hac virtutis actione sistit ac supremam eius excellentiam
modo supra explicato. Prima illud indef. fidelter è proxime tendit virtus
è obtu immediatum illig, et suaporte religio tendit fidelter qa proxime
in cultum Dei, et ill ex notis explicatis. Culto Dei è illi obtu immediatum
quod adaequatum cum nihil illi sent, et ill ex dictis. Confirmat: qa sicut
Iustitia tendit ad reddendam aequalitatem simpliciter hodie, ita Religio ad
aequalitatem secundum quid in honoribus Deo debitis, id è, quanta capacitas
infirmitatis humanae obsequitatem divina auctoritatis, quae est

aequalitas

aequalitas secundum quid, vt habetur ex S. Thoma hic art. 4.

Colligit inde ex his Religionem esse virtutem theologicam, cum pro obiecto immediato habet aliquid creatum.

Colligit 2do Deum solum esse obiectum cultus Religionis quia potissimum sacrificio exhibet, et e. sacrificium protestatio diuinitatis, vt docet plurimis August. lib. 10 vera Faustum cap. 3. propterea Barnabas et Paulus act. 14 tanta vehemente reprehendunt sacerdotem illum qui taureos et coronas adferens volebat illis tanquam Ioui et Mercurio sacrificare. Ne Daniel vt calumniabatur Porphyrius olim e nro saeculo obtrudebat aliqui illo modo nemo vtet sacrificaret, ea interpretatione omni [illegible] vir et sanctissimus, teste Ezechiele cap. 14, quamuis e. Scriptura [illegible] et in subiit alio honore affectum fuisse Daniele quidem toti Babilonia fuisse praepositum, colebant e. Babilonij tanquam extra deforre primas in electione Magistratus, vt in mirentur eorum monarchiam floruisse annos 1500. cum regnum Persarum e sapientia et voluptate victorum imperium Macedonum opibus et vine dissensione inhiantium, Romana denum Reipubl. ambitionis et gloriae furore et postea opibus et luxu paulo longe saeuioribus annis perdurarent. Sed reges sacra facere mortalibus heroibus antegi voluerint nisi sig bangiam Deorum filij habiti opera humano fastigio maiora peregisse recentur quae de re praeclarum et dictum Varronis apud Augustinum lib. 3 de Ciuitate Dei cap. 23. Varro inquit, vtile esse ciuitatibus dixit, vt se veri fortes alti falsum id ex Dijs genitos esse crederent, vt ea modo animus humanus diuina stirpis fiducia gerens res magnas aggrediendas erumpat audacia, agat vehementius et impleat quia securitate fiducia, vt probe rea etiam nonnisi ex sacrificio quasi ex commissu regno Imperatores ethnici certiores fieri volebant an quis Christianus esset nec ne. Sic Arnaus Symphorosam de Religione congediens: aut bis inquit Dijs sacrificabit ego te cum filijs sacrificato. cui respondit illa: vnde hoc tantum bonum familiae meae vt cum meis Christo offerar in sacrificium?

Ex quibus habet obiectum immediatum Religionis, id est cultus, cum sit rationalis et planetum ac prouide variabile ac diuersum ac coniecatio creaturis, tu in sacrificio fixum quid et Deum manens inconuertibile creaturis ex humani generis forma sentit, neq obstat id Imperatores reguissimi non voluerint sacrificari hoc est sicut e Euangelio non tetragrammaton inffabile et Deo infiji id Iouem fortasse sonabat apud gentiles habitat, perinde relicum intolerata ingloria, imo vt notauit ex Platone Plutarchus de Iside et Osiride diuini mores et honoris inuisores breui in paucissimos calamitates incidebant.

Colligit alto obiectum Religionis esse creaturam a Deo signuentem quae dicat

quæ creat, quia ex obsequio non fit ei primum obsequium et honorem, nonne
a. Colossenses nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum
cap. 22. Deo 2. Colliges aliquem qui existimat se divinum cultum gloria
beatitudinis assequens quia aliorum attendit per se ad religionem quippe
quæ una cum existente solum creatura Deum colere virtutem tam ut
per finem proximus habitus per se maxime intenti ut docet S. Thomas propter
ea volet Religionem aliquam cæteris virtutibus moralibus. neque obstat quod ordinet ad
cultum gloriam nostri actus Religionis, et colligit ex vario scripturæ
locis, aliquis finis Dei qui ut ingrediens in rebus gloriam ponit alius finis
immediate specificans manifestans virtutem et id in religione.

Ad 9.m VIIII.

Promotio ea quæ ad virtutibus Religio distinguitur?
Infertur ex omnibus assertionibus primo a Charitate, Spe, et Fide quibus immediatum
nec Deus. 2do distinguitur a pia affectione credendi quippe quæ
imperat actum fidei et Honor Dei sive signum divinæ excellentiæ
Tertiæ honestatem ad cultum credendi ubi tanta luce enunciata ergo alitatis.
3tio distinguitur a Temperantia et fortitudine quæ hæ ordinant rationem ad
secundum Religio ad alterum. 4to distinguitur a Pietate, a pietate erga
parentes cognatos et patriam et ab observantia erga superiores in dignitate sti-
tutus quæ per has tribuimus aliis hominibus Religio et ordinat nos ad Deum
immedio. 5to distinguitur saltem formaliter et ratione a dono timoris
quatenus actus hujus revereri due timere ac proinde habere se per modum
fugæ respectu cuiusque quia Deo displicere timet. 6to distinguitur etiam a
dono pietatis quatenus hæc respicit Deum solum sub ratione Religio a
ex hi ea vocis respicit potius Deum et omnium quæ nunc existunt tanquam
patris propterea.

Dicendum 2do Religionem distinguit in re a pietate observan-
tia et gratitudine erga Deum sic S. Thomas q. Job art. 1 appellat Religio-
nem superexcellentem pietatem et gratitudinem. Pri: ea Religio respicit Deum
ut primum principium producens et gubernans in ea debita connectione et go-
bernatio & hi ratione pietatis quæ similiter modo parentes respicit. rursus
Religio subest homini supremæ curam excellentiæ & quidem observantia
erga parentes et honorare eos in dignitate virtutis denique Religio una
redde se equalitatem Deo benefactori et hi debito beneficij & hic ratione gratitu-
dinis quæ compensare nitit beneficia de quo Magistrum de Sancte et latin
cap. 1 cultus Dei in hoc maxime consistit et tria ei sit ingrata negligen-
nendo et ea injuriam 2 ima ab obedito mente altaris exhibiti et aliquid
oblati Deo habet immediate est sacrificium in gratiam actionem convertit.
Note. ex quo videt, quomodo Religionis et ab indirecte gratitudinis.

Ad 1

[illegible] enim de eam in metutis voluntaria concepta erga Deum quatenus servire in voluntate deinde et e alterum servitutis officium sed etiam honorandum.

X

Natura Religionis breviusculè exponitur.

Habet ex dictis Religionem sic explicari vt sit virtus voluntatis minas non ad alterum nisi vt pars subiectiva sed totalis hostitia omnis ipsum non ad Deum sed Theologicè seu mentes inferiores ed non eadem ex indictate inflectam, alterum inter illa fidelem exercende et uberrende et ipsi Deum in honorem quo Deum tamquam terminum finalem in quo sunt honor eidem ipsi tamquam ei excellentiam beatitudinem nobis per quam sunt sic ipsi primum verum et ultimum bonum et nos subiectionem illo non tantum quam per naturalem sed compenetrantem dico obsequentem prius eidem quoti existentes bonorum omnium omnium ordinatore.

CAPUT II.

De intentione actu Religionis.

qui est Devotio.

Notandum 1mo devotionem eam significare de eam qua quis adhuc se et sua in bonum alterius qualiscunque Decorum devotio pro populi Romani salute quorum vero bonum id est ab hoc orantur Deo et illa utilitas aut commoditas eius sed honor et gloria de qua dicit Christus 2 gloriam meam alteri non dabo propterea devotio Ecclesiastico more accepta tecte sequitur de spiritu cap. 36 et affectu erga Deum humilis ac ipsi quo nimirum cum animi subiectione et tendit ad eius excellentiam adhuc se hoc divinus obsequio rurus id totum se et sua alteri mancipare et maximum et ipsi Numinum id exhibere id est decet affectum huic condili correspondentem et maximum et vehementem et ita fit vt nota devotionis strictiore significare sumpto Magamgum S. Thoma 2 82 actum promptum et fervidum voluntatis quo quis tradit se divino cultui et famulatui.

Notandum 2do duplicitter hoc huiusmodi devotionem stringere pro explicando fervidum animi propositum vt cum dicit totum me trado obsequio tuo. 2do addendo super hoc promissionem seu votum aut iuramentum de quo notis dicendum erit.

Prima propositio devotio sit 2do communis obiectum actus sed et specialis actus id est affectus quo quis hic et nunc vult prompte exequi ea quae pertinent ad divinum cultum et specialis actus devotio a. talis affectus. Maior patet experientia cum dicebat Rex Ezechias cap. 38 tuum sit id fo vivo et totum tuum me offero tibi Deus. Minor patet ex definitione nominis, quamvis 2. nomen devotionis

in portet